

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 3.9.2008
COM(2008) 534 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**Европейска стратегия за мореплавателските и морските изследвания
Съгласувана рамка на Европейското научноизследователско пространство в
подкрепа на устойчиво използване на океани и морета**

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Морската среда съставлява две трети от територията на нашата планета и представлява огромен потенциал за благосъстоянието на гражданите, като предлага голямо количество ресурси, които формират основата за много икономически дейности. Морските региони на Европейския съюз генерират около 40 % от неговия БВП, а морската икономика от 3 до 5 % от БВП (вж. каре 1).

Въпреки това в контекста на нарастваща глобална търговия и конкуренция, човешките дейности увеличават натоварването върху околната среда, което заплашва морската екосистема и устойчивата морска дейност. По-конкретно, ако не се предприемат мерки, нарастващото търсене в областта на морския транспорт, туризма, крайбрежното развитие, риболова и аквакултурите, сигурността, надзора и т.н. може да се превърне в основна заплаха за морската среда и биоразнообразие.

Науката и технологиите предлагат един от способите за съгласуване на насърчаването на устойчив икономически растеж на дейностите, свързани с морето, с опазването на околната среда. В един отворен глобален пазар, конкурентоспособността на напредналите икономики, като например държавите от ЕС, се крие в умението им да създават стоки и услуги с висока добавена стойност, които се основават на знанието. Следователно усилията в областта на научноизследователската и развойна дейност са необходими, за да увеличат екологичната ефективност и да предложат решения на проблема на неустойчивото използване на ресурсите. В момента в ЕС се извършват голям брой мореплавателски и морски научноизследователски дейности; тези усилия трябва да се координират по най-ефикасния начин.

Знанието и иновациите, свързани с морската дейност, изискват интегриран подход за преодоляването на сложността. Необходима е интегрирана и динамична европейска научноизследователска дейност, за да се разрешат сложните въпроси и да се намерят съгласувани решения за разгръщането на пълния икономически потенциал на моретата в рамките на подход, който се основава на екосистемата.

В тази връзка в стратегическите си цели за 2005—2009 г. Комисията отчете:

„...конкретната нужда от всеобхватна морска политика, насочена към развитието на преуспеваща морска икономика по екологично устойчив начин. Такава политика трябва да се подкрепя от върхови постижения в морските научни изследвания, технологиите и иновациите.“

С това свое становище Комисията подчерта необходимостта да се насърчат **върхови постижения** в областта на морските научни изследвания и технологични развития в съответствие с Гьотеборгската стратегия¹ и Лисабонската стратегия².

Осем години след първоначалното му лансиране, предложението за създаване на **Европейско научноизследователско пространство (ЕНП)**³ продължава да бъде

¹ Съобщение на Комисията от 13 декември 2005 г. относно прегледа на Стратегията за устойчиво развитие — платформа за действие (COM(2005) 658 окончателен).

² Лисабонска стратегия: http://ec.europa.eu/growthandjobs/index_en.htm.

основната водеща визия за постигане на оптимална и ефикасна европейска научноизследователска система. ЕНП е основен стълб на Лисабонската стратегия на ЕС за растеж и работни места, целяща постигането на „икономика и общество, основани на знанието“.

През 2007 г. Европейската комисия публикува Зелена книга за ЕНП⁴, която разглежда постигнатия до този момент напредък. В резултат на това бе направено обществено допитване, след което бяха лансирани нови инициативи през 2008 г. с цел да се стимулира допълнително ЕНП. Те включват пет нови инициативи относно специфични области на ЕНП и усилено управление на „партньорството“ съгласно така наречения Люблянски процес⁵. Предложената стратегия за мореплавателски и морски изследвания е в съответствие с, и е част от, по-широкообхватната политика за развитие на ЕНП. Тя играе важна роля в европейската научноизследователска политика, тъй като представлява един от първите опити **изцяло да се създаде ЕНП** в рамките на научноизследователския сектор, в процес, който е стартиран в Галуей⁶.

В отговор на Зелената книга относно бъдеща морска политика на ЕС през юни 2006 г. и последвалата консултация, научните среди и други заинтересовани страни, които приканват към допълнително стимулиране на европейските мореплавателски и морски изследвания, дадоха съществен принос. Този принос бе допълнително подсилен от Бременската конференция, организирана от германското председателство през април 2007 г., както и от декларацията, издадена от морските научни среди по време на конференцията EurOCEAN 2007, проведена в Абърдийн през юни 2007 г.⁷ Декларацията от Абърдийн прикани Комисията да стартира през 2008 г. интегрирана европейска стратегия за мореплавателски и морски изследвания и да създаде устойчив процес за надзор на нейното изпълнение и нейните резултати в контекста на европейската морска политика.

В съобщението си за интегрирана морска политика за ЕС⁸ от октомври 2007 г. Комисията отново потвърди основната си цел да създаде оптимални условия за растеж на морските сектори и крайбрежните райони, като в същото време гарантира, че целите на разпоредбите на ЕС за опазване на околната среда, и по-специално тези на Рамковата директива за морска стратегия⁹, са постигнати.

След съобщението относно морската политика бе постигнато съгласие за създаване на план за действие. В плана бе обявено разработването на **стратегия за**

³ Съобщение на Комисията „Към европейско научноизследователско пространство“ (COM(2000) 6 окончателен).

⁴ Зелена книга — Европейското научноизследователско пространство: Нови перспективи (COM(2007) 161 окончателен).

⁵ Заключение на Съвета относно стартирането на Люблянския процес — към цялостно осъществяване на ЕНП, приети на 30 май 2008 г.

⁶ Декларация от Галуей, 13—14 май 2004 г.: http://www.eurocean2004.com/pdf/galway_declaration.pdf.

⁷ Декларация от Абърдийн, юни 2007 г.: http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/pdf/Aberdeen_Declaration_final_2007.pdf.

⁸ Съобщение на Комисията „Интегрирана морска политика за Европейския съюз“, (COM(2007) 575, окончателен).

⁹ Директива 2008/56/ЕО на Европейския парламент и на Съвета за създаване на рамка за действие на Общността в областта на политиката за морска среда (Рамкова директива за морска стратегия), ОВ L 164, 25 юни 2008 г.

мореплавателски и морски изследвания (предмет на настоящото съобщение) на базата на консултации с държавите-членки и заинтересованите страни, която ще подкрепя инфраструктурата, образованието, изграждането на капацитет и един нов интердисциплинарен подход¹⁰.

Целта на стратегията е да предложи средството за създаване на по-добра интеграция на мореплавателските и морските изследвания. Като признава важноста на усилията в рамките на различните мореплавателски и морски изследователски дисциплини (напр. по-екологични и по-ефикасни двигатели за плавателни съдове, по-добър дизайн на плавателните съдове, оптимална логистика на транспортния поток, безопасност и сигурност на морските дейности, имидж на корабоплаването, т.н.), съобщението по-скоро ще акцентира върху подобряване на взаимодействието между мореплавателските и морските изследвания, отколкото върху отделни установени изследователски сектори.

Карте 1 — Морска икономика (Факти и цифри по отношение на морската икономика — Зелена книга — Към бъдеща морска политика за ЕС)

Морската икономика е наистина разнообразна и свързаните с нея въпроси често водят до конфликти:

- Морски транспорт (90 % от външната търговия и 40 % от вътрешната търговия на ЕС се извършва по море; през повече от 1200-те европейски пристанища преминават 3,5 млрд. тона товари и 350 млн. пътници годишно).
- Корабостроене (корабостроителниците и доставчиците на морско оборудване осигуряват 0,8 млн. преки и косвени работни места за висококвалифициран персонал и отчитат оборот от 90 млрд. EUR; Европа е световен лидер в производството на висококачествени плавателни съдове като фериботи и пътнически кораби).
- Енергия (моретата и океаните предлагат недостатъчно използвани ресурси за използването на алтернативна енергия, като например енергия от приливи и отливи, енергия от морски вълни и вятърни генератори в открито море, чиято стойност възлиза на 121 млн. EUR през 2005 г.)
- Риболов и аквакултури (0,5 млн. работни места; 0,3 % от БВП на ЕС, което се равнява на близо 20 млрд. EUR годишно; аквакултурите представляват 19 % от общата рибна продукция на ЕС).
- Туризмът и крайбрежните зони (морският туризъм осигурява около 3 млн. работни места с оборот от 72 млрд. EUR през 2005 г.).
- Нови ресурси и „сини“ биотехнологии (бързо развиващ се сектор с очакван растеж от 10 % годишно и глобален пазар на стойност 2,4 млрд. EUR).

¹⁰ План за действие SEC(2007)1278, придружаващ съобщението „Интегрирана морска политика за Европейския съюз“, (COM(2007) 575), раздел 5, Изграждането на база от познания и иновации за морската политика.

2. Подход

Стратегията ще предложи конкретни мерки и механизми за подобряване на ефикасността и върховите постижения от мореплавателските и морските изследвания, с цел да се преодолеят предизвикателствата и да се използват предоставените от океаните и моретата възможности.

Вече не е достатъчен чисто секторен и тематичен подход към научноизследователската дейност. Научноизследователската дейност на ЕС може да играе роля при насърчаването на съвместни усилия на мореплавателските и морските научноизследователски общности, чийто обхват надхвърля този на отделните сектори. По-ефективна интеграция и обединяване на знания и ресурси, заедно с устойчиво дългосрочно партньорство, ще формират базата за съгласувано определяне на научноизследователските нужди и приоритети.

Следователно стратегията възнамерява:

1. да се съсредоточи върху проблема на **сложността на системата** и върху взаимодействията чрез усилена интеграция на знанията и научноизследователската дейност. Тя ще търси начин да премахне традиционните граници между науката и процеса на определяне на политиките, между науката и технологиите, между научните дисциплини и промишлените сектори. Ще бъдат определени средства за насърчаване на върхови постижения, както и интердисциплинарна и надхвърляща рамките на отделните сектори научноизследователска дейност и иновации;
2. да създаде нови форми на управление в научноизследователската дейност, които ще се стремят към постигане на съгласие между всички заинтересовани страни и ще създадат траен диалог между изследователите, факторите в политиката, представителите на промишлеността и на обществото. Управлението ще се ръководи от петте основни ръководни принципи на Люблянския процес.

Ролята на Европейската комисия при изпълнението на тази стратегия е:

- да използва изцяло инструментите на общността, включително и Седмата рамкова програма за научноизследователска дейност, като способ за постигане на целите на стратегията;
- да улесни прилагането на координиран подход между държавите-членки, които допринасят за целите на стратегията;
- да наблюдава изпълнението и постоянната адаптация на стратегията съвместно с държавите-членки и мореплавателските и морските научни среди.

Европейската комисия ще предприеме действия съвместно с държави-членки, трети страни и заинтересовани страни по отношение на мореплавателската и морската научноизследователска дейност.

3. ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ПРОБЛЕМА НА СЛОЖНОСТТА НА СИСТЕМАТА

Следните аспекти са съществени по отношение на преодоляването на проблема на сложността на системата:

- **Изграждане на капацитет:** насърчаване на разработката на нови средства за постигане на по-амбициозни цели в научноизследователската дейност. Голяма част от инфраструктурата е стара; специализираната инфраструктура е скъпа. Необходими са нови умения и образователни инициативи, за да бъдат привлечени нови специалисти и за да бъде използван интердисциплинарния характер на научноизследователската дейност.
- **Интеграция** на утвърдените мореплавателски и морски изследователски дисциплини. Този аспект цели по-тясна интеграция на научни и изследователски екипи чрез сътрудничество, изграждане на мрежи от контакти и обмен на информация, за да се подобрят върховете постижения в областта на науката. Като се насърчава интеграцията, надхвърляща рамките на отделните сектори, и се подобрява обменът на знания, съществуващите и развиващите се пазари в области като „синя“ технология, енергия, аквакултури и сигурност, ще бъдат в състояние да се насочат към иновации, основаващи се на познанието, като в същото време ще се постигне устойчивост на морските дейности, ще се осигурят нови работни места и ще се предоставят по-качествени продукти и процеси.
- **Взаимодействие** между държави-членки, региони и промишлени сектори. Финансирането на научноизследователската дейност от страна на Общността представлява само една малка част от публичните средства, предназначени за научноизследователска и развойна дейност. По-голямата част от средствата за публично финансиране на научноизследователска дейност в Европа се предоставят посредством национални и регионални програми. Усилията на ЕС в областта на научноизследователската дейност обаче изостават по отношение на определената цел от Лисабонския дневен ред, съгласно който държавите-членки постигнаха споразумение да отделят 3 % от своя БВП за научноизследователска и развойна дейност¹¹. Следователно е от особена важност държавите-членки и регионите да използват инструментите на Европейската общност, като например рамковата програма за научноизследователска дейност, фонда на политиката на сближаване и рамковата програма за конкурентоспособност и иновации, за да се увеличат публичните и частните инвестиции.

Международният характер на морската политика на ЕС е важен аспект, който засяга тези три насоки на действие. Факт е, че моретата и океаните, които заобикалят Европейския съюз и неговите най-отдалечени региони, се делят с трети държави. Международното научно сътрудничество е мощно средство за координираното и интегрираното управление на морските дейности в общите морски пространства. Международният характер има други предимства, които произтичат от възможността да се използват взаимно-обогатяващи знания и умения, за да се преодолеят общите

¹¹ Съобщение на Комисията от 11 септември 2002 година — „Повече изследователска дейност за Европа: до 3 % от БВП“ (COM(2002) 499 окончателен).

предизвикателства и да се достигне критична маса, което не би било възможно за някои категории научноизследователска дейност само на европейско равнище.

В следните подразделения различните аспекти ще бъдат представени от гледна точка на обхвата им. След това за всеки един аспект ще бъдат представени специфични дейности, които трябва да се изпълнят през следващите години. Тези дейности ще бъдат извършени в партньорство, което включва различните действащи лица и органи в мореплавателските и морските среди, както и Комисията, в духа на Европейското научноизследователско пространство.

3.1. Изграждане на капацитет

Обхват

- изграждане на нова инфраструктура за научноизследователска дейност и наблюдение;
- насърчаване на нови и интердисциплинарни изследователски умения и новаторски идеи;
- разработване на нови модели за висше образование в областта на морската/мореплавателската дейност (напр. чрез специални общности на знанието и иновациите в Европейския институт за иновации и технологии (ЕИИТ));
- проучване на нови схеми за финансиране, които комбинират различни източници на инвестиции.

За да остане начело на напредъка на морските изследователски дейности, Европа трябва да определи средствата, с които може да укрепи капацитета си за извършване на научноизследователски дейности. Капацитетът за изследвания включва иновативни схеми за финансиране, нова научноизследователска инфраструктура и формиране на ново поколение изследователи и инженери. Европейският стратегически форум за научноизследователските инфраструктури (ESFRI) изготви списък с морски научноизследователски инфраструктури от изключителна важност, който представлява добра основа за определянето на приоритетите в тази област.

Следва да се положат усилия и за насърчаване на развитието на човешки способности, което ще направи научноизследователската кариера и изследователската мобилност по-атрактивни. Необходими са подходящи висококвалифицирани изследователи и помощен персонал, за да подкрепят икономическите и екологичните развития в мореплавателските и морските сектори.

Стратегията ще насърчава обмена на персонал в рамките на и между промишлеността и научноизследователската дейност, както и бързата интеграция на напредъка в областта на знанието в рамките на образованието и схемите за обучение през целия живот. Следва да се извършва обмен на знания между научноизследователските организации и учрежденията за висше образование. Следва да се вземат предвид и дейностите на новолансирания ЕИИТ и неговите общности на знанието и иновациите.

Действия, които трябва да се осъществят

- (1) разработване на устойчива подкрепа за специализираните паневропейски научноизследователски инфраструктури¹², от които се изисква да се справят с определените предизвикателства и да използват предоставените възможности, включително и тези, предложени съгласно настоящата пътна карта на ESFRI и инициативите за интегрирани инфраструктури (I3) на Седмата рамкова програма;
- (2) определяне на европейско равнище на изискванията за инвестиции (включително и текущите им разходи) за нови ифраструктури, необходими да подкрепят паневропейските и международни мореплавателски и морски изследвания (например като се използват фондовете на политиката на сближаване за съфинансирането им).
- (3) разработване на подходящи нови и интердисциплинарни умения, изграждане на образователен и иновационен капацитет, за да може да се постигне приспособяване към настоящите социо-икономически и културни тенденции и изисквания;
- (4) по-ефикасно използване на съществуващи и нови човешки и финансови ресурси. Това може да бъде постигнато на базата на съществуващи схеми на европейско, национално и регионално равнище (например, използване на Насоките относно използването на държавна помощ за трудова заетост, образование и обучение, на възможностите, предоставени от фондовете на политиката на сближаване както за човешки ресурси, така и за подкрепа на научноизследователската и развойна дейност на МСП, на възможностите, предоставени от програмата Leonardo Da Vinci за образование и обучение, на научноизследователските рамкови програми, на рамковата програма за конкурентоспособност и иновации (CIP) и т.н.

За тези цели през 2009 г. Комисията ще насърчи няколко дейности, а именно разработването на устойчива подкрепа за специализирана паневропейска научноизследователска инфраструктура и улесняването на проектирането на нуждите на регионалната научноизследователска структура, която допълва пътната карта на ESFRI и инициативите за интегрирани инфраструктури. Тя ще стимулира също така държавите-членки и регионите да използват наличните средства на Общността за тези цели и да приемат координиран подход за нов модел на образование и да разработят политика за морска инфраструктура, която да подкрепя върховите постижения в Европа, като осигурява в същото време достъп на изследователите от малки и нови държави-членки, които не разполагат с научноизследователски инфраструктури.

¹²

Например океански обсерватории, специализирани изследователски плавателни съдове, технологии за работа под морското дъно, сателитни и разположени на място системи за наблюдение на океаните, съоръжения за устойчив мониторинг и събиране на данни, бази данни и информационни портали, наземно оборудване за високоефективни изчисления и моделиране.

3.2. Интеграция

Обхват

- определяне на интердисциплинарни научноизследователски цели в традиционно автономни области на изследвания: напр. изменения на климата, транспорт, енергия, биотехнология, околна среда и хранителни продукти, както и насърчаване на интердисциплинарни подходи;
- осигуряване на по-усилено и по-ефикасно използване на морските бази данни;
- оптимизиране на използването на съществуващите научноизследователски инфраструктури;
- укрепване на трайни регионални клъстери;
- насърчаване на обмена на знания и технологии.

Мореплавателската и морската научноизследователска дейност включва различни научни и технологични дисциплини. Интеграцията е необходима, за да се изгради **интердисциплинарен подход**. Настоящото съобщение определя основните теми в научноизследователската дейност, за които е необходим интердисциплинарен подход. Тези теми са представени в Каре 2. При разглеждането на тези надхвърлящи рамките на отделните сектори научноизследователски въпроси, особено внимание се отделя на интеграцията на социо-икономическата научноизследователска дейност и на въздействието на различните способности на управление.

Морската наука на световно равнище изисква специализирани и съвременни научноизследователски инфраструктури, които са скъпи. Днес повечето инфраструктури са управлявани като се взимат предвид националните приоритети. За да се оптимизира използването им, от съществено значение е да се изградят трайни и допълващи се отношения между операторите на инфраструктурите, които се основават на съвместни планове за бъдещи инвестиции и на **стандартизация** на методите на измерване, наблюдаване и докладване.

В някои крайбрежни райони на ЕС се формират морски клъстери, с подкрепата на различни финансови инструменти на общностно, национално и регионално равнище. Тези клъстери могат да предоставят базата за обсъждане на нуждите на морската научноизследователска дейност и на съгласуваните действия, които трябва да бъдат осъществени и интегрирани на регионално равнище.

Действия, които трябва да се осъществят

- (1) разработване на интердисциплинарна интеграция между различните области на мореплавателска и морска научноизследователска и развойна дейност.
- (2) насърчаване на интеграция при използването на оператори на европейската морска научноизследователска инфраструктура, като се набляга на уеднаквяването на процедурите.

- (3) намиране на механизми за устойчивата подкрепа и управление на данни за моретата, включително и определяне на границите на европейските води и интеграцията на морските системи за надзор.
- (4) на регионално равнище, изграждане на съществуващи морски клъстери, подкрепени в рамките на инициативата „Региони на знанието“, определяне на съществуващи възможности през 2009 г. и стимулиране на формирането на трайни клъстери съгласно регионалната политика на Общността.
- (5) съвместно със службите на Комисията, като се използва инициативата „Региони за икономическа промяна“¹³ на политиката за сближаване, продължаване на развитието на регионални дейности в тази област.
- (6) съвместно със заинтересованите страни в мореплавателската и морската дейност, осигуряване на мерки за подкрепа, с цел да се позволи запазването на мореплавателските и морските технологични експертни знания за насърчаване на бърз обмен на европейско равнище.

В частност през 2009—2010 г. Комисията ще лансира интердисциплинарни съвместни покани за представяне на предложения съгласно Седмата рамкова програма относно основни научноизследователски теми, изброени в Каре 2. Съвместно с държавите-членки и морските научни среди, Комисията ще предложи различни способи за разделяне на развитието на европейско равнище на изключително важни морски научноизследователски инфраструктури, както и за оптимизиране на използването им.

Комисията ще координира лансирането на Европейска мрежа за наблюдение и данни за морската среда (EMODNet)¹⁴, обединена през 2009 г. с GEOSS¹⁵ и GMES¹⁶.

Комисията ще се стреми също да използва инициативата „Региони на знанието“, за да насърчи регионалните морски клъстери, както и взаимодействието между регионалните стратегии за морски научни изследвания и иновации.

Особено внимание ще се отдели на общностната програма за иновации (CIP) с цел да се насърчат екологичните иновации и да се обменят мореплавателските и морските технологични експертни знания на европейско равнище.

Накрая Комисията ще вземе мерки инструментите от Седмата рамкова програма да допринесат за увеличаването на научноизследователския и иновационен капацитет на местните промишлености.

<p>Каре 2 — <u>Списък на основните научноизследователски теми, които изискват интердисциплинарен подход</u></p>
--

¹³ COM(2006)675 http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperation/interregional/ecochange/index_en.cfm.
¹⁴ Раздел 3.3 от план за действие SEC(2007)1278, придружаващ съобщението „Интегрирана морска политика за Европейския съюз“ (COM(2007)575), предвижда създаването на Европейска мрежа за наблюдение и данни за морската среда.
¹⁵ Глобална система за земни наблюдения върху системите (GEOSS) — <http://earthobservations.org/>.
¹⁶ Глобален мониторинг на околната среда и сигурността (GMES) — <http://www.gmes.info/>.

Изменения на климата и океаните

Необходимо е по-добро определяне и оценяване на въздействието на измененията на климата върху океаните и крайбрежните региони. Способите за смекчаване или за използване по най-добрия начин на въздействието на измененията на климата също са важни, както и рисковете и възможностите, свързани със Северния ледовит океан.

Въздействието на човешките дейности върху крайбрежните и морските екосистеми и тяхното управление

Крайбрежните и морските екосистеми се влияят от както от наземни, така и от морски дейности. По-доброто разбиране и смекчаване на кумулативния ефект на тези дейности, като се използват по-екологично ефикасни технологии, е от особена важност.

Екосистемен подход за управление на ресурсите и пространствено планиране

Интегриран екосистемен подход за управлението на морските ресурси, както и познание в областта на разработването на варианти за крайбрежно и морско пространствено планиране с цел да се подпомогне оптимизирането на управлението на мореплавателските и морските дейности и тяхното устойчиво развитие.

Морско биоразнообразие и биотехнология

Морската среда съдържа значителна част от биоразнообразието на земята. Необходими са повече знания относно функцията, еволюцията, опазването и използването на морското биоразнообразие, което включва биотехнологията и биоперспективите.

Континентални граници и дълбоки морета

По-добро познание на седиментите в континенталните граници и дълбоките морета, на поведението на газовите хидрати, на дълбоководните екосистеми и на технологиите, необходими за насърчаването на дълбоководни наблюдения.

Оперативна океанография и морска технология

Необходимо е да се продължи с развитието на морските базови услуги в рамките на GMES с цел да се подобри прогнозирането на състоянието и динамиката на морето, оценяването на рискове, като цъфтежа на морски водорасли или ефекта от замърсяването, и подкрепата по въпросите относно морската сигурност.

Използване на морските възобновяеми енергийни ресурси

Океанът е огромен резервоар на енергия и морските процеси, които могат да бъдат използвани за производството на енергия, са многобройни. Необходими са повече знания, как да се използва потенциалът на ветровете в открито море, океанските течения, морските вълни и приливите и отливите.

3.3. Взаимодействия

Обхват

- насърчаване на взаимодействия на национално и регионално равнище;
- мобилизиране на достатъчни, устойчиви европейски, национални и регионални средства за научноизследователска дейност по по-координиран начин, така че да се достигне критична маса за преодоляването на основните интердисциплинарни морски научноизследователски предизвикателства;
- привличане на повече частни инвестиции, *inter alia* чрез дейностите на Европейските технологични платформи и други инициирани от промишлеността съвместни инициативи.

Особено важно е финансирането на мореплавателските и морските научноизследователски дейности съгласно Седмата рамкова програма да се използват като средство за насърчаване на взаимодействията между усилията на държавите-членки в областта на научноизследователската дейност, и при необходимост, да **достигнат критична маса**, която ще позволи да се преодолеят основните интердисциплинарни морски научноизследователски предизвикателства.

Различните схеми за финансиране на рамковата програма на Общността за научни изследвания могат да улеснят този процес¹⁷. Мрежите за върхови постижения¹⁸ целят да постигнат продължителен структурен ефект по отношение на уменията, знанието и инфраструктурите. Координирани действия подкрепят научноизследователските общности в установяването на пропуските и определянето на общите приоритети за бъдещата научноизследователска дейност.

Схемите ERA-NET¹⁹ позволяват на националните организации за финансиране на научноизследователската дейност да координират усилията си и да преодоляват общи предизвикателства. Те могат да доведат до създаването на схеми ERA-NET+, които подкрепят държавите-членки в създаването и финансирането на съвместни покани, като предварителна стъпка към изпълнението на член 169 от Договора.

От друга страна Европейските технологични платформи²⁰ бяха въведени, за да постигнат съгласие по отношение на научноизследователските политики и приоритети в даден промишлен сектор. Разработена е обща визия за бъдещето, последвана от Програма за стратегически изследвания, чиито членове са поели ангажимента да изпълнят.

Всички тези възможности за постигане на взаимодействие ще бъдат използвани в стратегията.

¹⁷ Вж. Зелената книга „Морска политика“, предходен документ № 8 относно изследванията, свързани с морската дейност и бъдещата европейска морска политика — http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/suppdoc_en.html.

¹⁸ Например: MGE, MARBEF, EUROCEANS, VISIONS.

¹⁹ Например: MARINERA, MARIFISH, AMPERA, BONUS, ECORD, CIRCLE.

²⁰ Вж. технологичната платформа WaterBorneTP — <http://www.waterborne-tp.org/>.

Действия, които трябва да се осъществят

- (1) подобряване на постиженията на съществуващите схеми ERA-NET, с цел да се изградят международни научноизследователски схеми;
- (2) улесняване на обединяването на националните публични средства за финансиране чрез ERA-NET+;
- (3) предприемане на предварителни стъпки към изпълнението на член 169 от Договора въз основа на текущи инициативи;
- (4) координиране с други общностни и европейски схеми за финансиране на научноизследователската дейност (СІР, фондовете на политиката на сближаване, EUREKA, COST);
- (5) определяне и прилагане на съвместно планиране.

В частност Комисията ще направи конкретни предложения през 2009—2010 г. за рационализиране на съществуващите ERA-NET схеми. Когато това е оправдано и с подкрепата на съответните държави-членки, Комисията ще разгледа възможността да подкрепи програмите за морски научни изследвания по член 169 и ще предложи в дългосрочен план съвместно планиране, в съответствие с принципите и механизмите, определени в свързаното съобщение на Комисията²¹.

4. НОВИ ФОРМИ НА УПРАВЛЕНИЕ В НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ

Стратегията изисква изграждането на ефективна и иновативна рамка за управление на научноизследователската дейност, която да включва изследователите, факторите в политиката и представителите на обществото, с цел да се постигне общо съгласие и информирано вземане на решения, базирано на солидно научно знание. Предвид глобалния характер на предизвикателствата и отвореността на Европейското научноизследователско пространство към партньори от други райони на света²², международният характер ще бъде в основата на такава рамка.

Както традиционните мореплавателски и морски научноизследователски общности, така и технологичните общности изразиха желание да подобрят диалога помежду си, за да осигурят ясно разпределение на функциите и отговорностите между Европейския съюз, националните публични органи и частните предприятия.

От особено значение е наличието на солиден модел за управление, изграден въз основа на здраво и трайно партньорство. Това ще улесни процеса на интеграция на мореплавателската наука и морската наука.

Предложеният модел за управление се очаква да:

²¹ „Към съвместно планиране на научноизследователската дейност“, COM(2008)468

²² Например срещите на върха в Мадрид през 2002 г. и срещите на върха ЕС—Латинска Америка и Карибите (ЛАС) призоваваха за развитието на пространство на знанието, което да обхваща ЕС, Латинска Америка и Карибите.

- постигне съгласие между мореплавателските и морските заинтересовани страни по отношение на мореплавателски и морски научноизследователски въпроси на паневропейско и регионално равнище;
- стимулира интердисциплинарното сътрудничество, да създаде интегрирано научно знание за мореплавателски и морски въпроси и да разпространява научноизследователските резултати и знания;
- насърчи обмена между морската наука и мореплавателската и морската промишленост, като способ за намиране на общи интереси и потенциално сътрудничество между двете страни;
- проучи начини и средства как изследователите могат да имат участие в търговската реализация на резултатите от тяхната научноизследователска дейност;
- насърчи съгласуван диалог между научните среди и факторите в политиката, като се постигне по-голямо съответствие между научноизследователските и политическите цели и като се насочат откритията от научноизследователската дейност към политиката;
- да се заздравят партньорствата с трети страни, в частност с държави, с които Европа дели морските басейни, за да се засили устойчивото управление на тези общи морета.

Комисията предлага лансирането на нов модел за управление на научноизследователската дейност, който ще бъде под формата на „**Форум**“ за „**устойчиво дългосрочно партньорство**“ и ще включва съществуващите мрежи и всички основни партньори в мореплавателските и морските научноизследователски дейности и промишлени сектори, и който:

- непрекъснато ще обновява научноизследователските приоритети, ще открива пропуски след консултация със заинтересованите страни, държавите-членки и институциите на ЕС, и ще предоставя стратегически съвети.
- ще изпълнява научноизследователските приоритети, като обръща специално внимание на новите форми на сътрудничество, иновационни схеми за финансиране, разпространение и реализация на научноизследователските резултати;
- ще развива функция на прогнозиране в средносрочен план;

Партньорите ще бъдат поканени да направят предложения за укрепване на сътрудничеството с трети страни, за да се засили участието в широкомащабни международни научноизследователски програми. Специално внимание следва да се отдели на научноизследователската дейност в „синия океан“ отвъд националните юрисдикции и в дълбокоморските води. Сътрудничеството със съседни на ЕС държави също следва да се насърчава, за да се определят общи регионални стратегии за морски научни изследвания.

За да се заздравят процесът на партньорство, Комисията възнамерява да предложи действия през следващите години, които целят изграждането на мрежи от контакти в

рамките на мореплавателските и морските научноизследователски среди. Комисията също така ще използва по възможно най-добрия начин всички налични инструменти за определяне и насърчаване на международното научноизследователско сътрудничество със съседни и други трети страни в области на върхови научни постижения.

Морската политика на ЕС трябва да се базира на възможно най-доброто мореплавателско и морско научно знание. Редовен обмен на информация и коментари в двете посоки трябва да бъде въведен между мореплавателската наука и морската политика. Следователно съгласуван диалог между научните среди и морските политически среди, както е посочено в съобщението за интегрирана морска политика за ЕС, следва да допълни процеса на партньорство в научноизследователската дейност, както бе описано по-горе.

През следващата година Комисията ще оцени условията, съгласно които такъв консултативен механизъм може да бъде създаден.

Освен това във връзка с Европейския морски ден, от 2009 г. Комисията редовно ще помага за организацията на конференция с участието на заинтересованите страни по отношение на европейската мореплавателска и морска научноизследователска дейност, като в същото време разчита на подкрепата на група известни личности.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Комисията приканва Съвета и Европейския парламент да подкрепят европейската стратегия за морски изследвания, и по-конкретно:

- да подкрепят предложените средства и действия, насочени към овладяване на сложността на системата на океаните и моретата,
- да подкрепят предложения механизъм за управление на мореплавателските и морските изследвания, както и
- да се ангажират за изпълнението на действията в рамките на съответните им сфери на отговорност.

Комисията ще наблюдава изпълнението на тази стратегия и ще представя периодически доклади относно напредъка ѝ. Първият доклад трябва да се представи не по-късно от 2012 година.